

Innst. 478 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:102 S (2016–2017)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Anne Tingelstad Wøien og Kjersti Toppe om innføring av rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner

Til Stortinget

Sammendrag

Forslagsstillerne fremmer i dokumentet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å:

1. Endre merverdiavgiftskompensasjonsordningene med sikte på rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner.
2. Utvide merverdiavgiftskompensasjonsordningene slik at alle organisasjoner, uavhengig av størrelse, inkluderes i ordningen.
3. Sikre rett til full kompensasjon for alle utgifter i forbindelse med nybygg, vedlikehold og rehabilitering for organisasjonseide bygg og anlegg.»

Forslagsstillerne viser til at merverdiavgift er en avgift som rammer frivillige organisasjoner spesielt. Næringsdrivende slipper å betale merverdiavgift på innkjøp fordi de selger varer og tjenester videre til forbrukere som betaler moms. Frivillige organisasjoner må derimot betale 25 pst. ekstra på innkjøp, fordi de fleste organisasjoner ikke selger varer og tjenester til forbrukere. Forslagsstillerne viser til at dette i praksis innebærer at varer og tjenester er 25 pst. dy-

rere i innkjøp for frivillige organisasjoner sammenlignet med næringsdrivende virksomheter.

Forslagsstillerne mener innføring av rettighetsbasert full merverdiavgiftskompensasjon vil gi et løft for frivilligheten på frivillighetens egne premisser. Forslagsstillerne vil derfor at alle idrettslag og andre frivillige organisasjoner skal gis full rettighetsbasert merverdiavgiftskompensasjon for alle utgifter til varer, tjenester, bygg og anlegg.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Arild Grande, Lasse Juliussen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt, fra Høyre, lederen Svein Harberg, Kårstein Eidem Løvaas og Thore Vestby, fra Fremskrittspartiet, Anders Anundsen og Ib Thomsen, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Jørgen Bekkevold, viser til forslagene fremmet av representantene Marit Arnstad, Anne Tingelstad Wøien og Kjersti Toppe vedrørende merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner. Komiteen deler representantenes syn på betydningen av frivillighet og frivillige organisasjoners bidrag til samfunnsbygging.

Komiteen merker seg at representantforslaget er tredelt: For det første skal det innføres full rett til merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner. For det andre skal alle frivillige organisasjoner (uavhengig av størrelse) inkluderes i ordningen, og for det tredje foreslås full kompensasjon for alle utgifter i forbindelse med nybygg, vedlikehold og rehabilitering for bygg og anlegg eid av frivillige organisasjoner.

Komiteen er kjent med at statsråden i sin vurdering av forslagene har påpekt utfordringer knyttet til spesielt det første og tredje forslaget. Statsråden har tre hovedinnvendinger mot første forslag om full rett til merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner: Det vil medføre omfattende byråkrati for frivillig sektor, det vil svekke merverdiavgiften som en bærebjelke for å finansiere offentlig forbruk, og til sist vil det skape smitteeffekter idet andre gode formål og sektorer vil ønske lignende fritak. Når det gjelder det tredje forslaget, påpeker statsråden at en slik ordning i hovedsak vil komme store organisasjoner til gode og på den måten bidra til en uønsket skjevfordeling av midler.

Til det andre forslaget om å inkludere alle frivillige organisasjoner i ordningen, merker komiteen seg at statsråden vil vurdere å redusere minstegrensen som nå er på 14 000 kroner i søknadsberettiget beløp, i forbindelse med planlagt gjennomgang av forskriften i 2017.

Komiteen viser til at merverdiavgiftsordningen for frivillige organisasjoner er den største tilskuddsordningen til frivillig sektor over statsbudsjettet og er i dag på 1,3 mrd. kroner. Ordningen er ubyråkratisk og forenkler dermed hverdagen for frivilligheten i Norge. Komiteen viser til at dagens ordning for merverdiavgiftskompensasjon er etablert gjennom et samarbeid med de frivillige organisasjonene.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det er en utfordring at frivillige organisasjoner skal betale moms på utgifter knyttet til varer og tjenester som muliggjør viktige samfunnsnyttige bidrag. For eksempel er det med nåværende merverdiavgiftskompensasjonsordning slik at Røde Kors må betale moms når de kjøper en snøscooter som skal brukes i redningsaksjoner, mens et høy-

fjellshotell kan få momsfritak dersom de vil kjøpe en snøscooter, fordi de selger varer og tjenester til forbrukere. Dette utgjør en betydelig ulempe for frivillige organisasjoner.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen styrke momskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner gjennom en opptrappingsplan og utvikling av ordningen som sikrer at midlene kommer organisasjoner som er basert på frivillighet til gode.»

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen styrke momskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner gjennom en opptrappingsplan og utvikling av ordningen som sikrer at midlene kommer organisasjoner som er basert på frivillighet til gode.

II

Dokument 8:102 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Anne Tingelstad Wøien og Kjersti Toppe om innføring av rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner – vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 13. juni 2017

Svein Harberg

leder

Geir Jørgen Bekkevold

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Kulturdepartementet v/statsråd Linda Hofstad Helleland til familie- og kulturkomiteen, datert 9. mai 2017****Dokument 8:102 S (2016-2017) om innføring av rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner**

Jeg viser til dokument 8:102 S (2016-2017) om innføring av rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Anne Tingelstad Wøien og Kjersti Toppe hvor det fremmes følgende forslag:

1. *endre merverdiavgiftskompensasjonsordningene med sikte på rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner.*
2. *utvide merverdiavgiftskompensasjonsordningene slik at alle organisasjoner, uavhengig av størrelse, inkluderes i ordningen.*
3. *sikre rett til full kompensasjon for alle utgifter i forbindelse med nybygg, vedlikehold og rehabilitering for organisasjonseide bygg og anlegg.*

Vurdering av forslag nummer 1: endre merverdiavgiftskompensasjonsordningene med sikte på rett til full merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner

For Regjeringen er det viktig å skape gode rammevilkår for frivillige organisasjoner. De to tilskuddsordningene merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner og merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg er sentrale virkemidler i Regjeringens frivillighetspolitikk. Kulturdepartementet vil fortsette arbeidet med å utvikle de to ordningene for å sikre at de fremmer frivillig aktivitet i tråd med ordningenes formål.

Merverdiavgiftskompensasjonsordningene er rammestyrte tilskuddsordninger. Kompensasjonsutbetalingene er dermed begrenset til den fastsatte rammen. På den måten har staten full kontroll på ordningens utgifter. Alternativt til merverdiavgiftskompensasjonsordningene, kan all omsetning som i dag er kompensasjonsberettiget istedenfor fritas merverdiavgift (nullsats). Dette ville kreve at alle virksomheter registrerte seg i merverdiavgiftssystemet og leverte mva-oppgaver med krav om fradrag. Dette er administrativt krevende for frivillig sektor, som i dag stor grad er unntatt og dermed ikke har noen administrative byrder i forhold til merverdiavgift. En nullsats for frivillig sektor vil for øvrig være en helt særnorsk måte å støtte frivillig sektor på gjennom merverdiavgiftssystemet, og vil bidra til å svekke merverdiavgiften som en bærebjelke for å finansiere offentlig forbruk og investeringer over statsbudsjettet. Et slikt særskilt regime vil også skape store smitteeffekter

fordi andre sektorer eller gode formål vil ønske tilsvarende ordninger. Støtte gis mest effektivt og målrettet på budsjettets utgiftsside, slik man har gjort gjennom den etablerte rammestyrte tilskuddsordningen.

I Prop. 1 S (2015-2016) for Kulturdepartementet heter det om merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg:

"Regelstyrte ordninger på statsbudsjettet er for en stor del rettighetsbaserte stønadsordninger til privatpersoner, for eksempel under folketrygden, studiefinansieringsordningen mv. Dette er helt sentrale ordninger for velferdsstaten. Dagens ordning for merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg er ikke av en slik karakter.

Ordinære statlige tilskuddsordninger er gjennomgående rammestyrte. Det er ikke grunnlag for å behandle denne tilskuddsordningen annerledes enn tilskuddsordninger på andre områder. Det er derfor Regjeringens vurdering at kompensasjonsordningen bør opprettholdes som en rammestyrte ordning."

Den samme vurderingen gjelder for merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner.

Vurdering av forslag nummer 2: utvide merverdiavgiftskompensasjonsordningene slik at alle organisasjoner, uavhengig av størrelse, inkluderes i ordningen.

I 2013 nedjusterte departementet minstegrensen for å inkludere flere organisasjoner i merverdiavgiftskompensasjonsordningen. Mer enn 23 000 organisasjoner mottar midler over ordningen. Flertallet av mottakerne er små lag og foreninger. Minstegrensen på 14 000 kroner i søknadsberettiget beløp, ble satt for å sikre at ingen organisasjoner har kostnader knyttet til utarbeidelse av søknad som overskrider det organisasjonene eventuelt vil få i kompensasjon. Departementet vil allikevel vurdere å redusere minstegrensen ytterligere for å gi flere små organisasjoner mulighet til å delta i ordningen. Dette vil bli vurdert i forbindelse med planlagt gjennomgang av forskriften i 2017. Forslaget vil bli sendt på høring til frivillig sektor.

Vurdering av forslag nummer 3: sikre rett til full kompensasjon for alle utgifter i forbindelse med nybygg, vedlikehold og rehabilitering for organisasjonseide bygg og anlegg.

Det foreligger ingen fullstendig oversikt over bygg og anlegg som eies av frivillige organisasjoner.

Mange organisasjoner eier sine egne lokaler, mens andre er avhengig av å leie. Det er ikke mulig uten en større utredning å angi hvilke konsekvenser det vil ha å gi merverdiavgiftskompensasjon for nybygg, rehabilitering og ombyggingskostnader til organisasjonseide bygg og hvilke kategorier organisasjoner som vil ha nytte av en slik ordning. Det vil videre være en diskusjon om hvilke organisasjoner som faller inn under definisjonen organisasjonseide kulturbygg og en forventning fra andre organisasjoner som har bygninger som base for frivillig aktivitet om at ordningen også skal gjelde for dem.

I dagens merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner gis det kompensasjon for drifts- og vedlikeholdskostnader for bygg og annen fast eiendom knyttet til den frivillige og ikke fortjenestebaserte delen av virksomheten.

Jeg legger til grunn at ordningen videreføres som en rammestyrte ordning. Dersom ordningen skal utvides til å gjelde alle kostnader knyttet til nybygg og påkostninger (i motsetning til vedlikehold som er omfattet av dagens ordning) vil en for stor del av bevilgningen gå til dette formål på bekostning av aktivitetsformål. Formålet med momskompensasjonsordningen til frivillige organisasjoner er å legge til rette for lokal aktivitet og deltakelse.

Videre vil et slikt forslag komme de store organisasjonene som enten allerede har en stor bygningsmasse, og eller har en omsetning som gjør dem i stand til å investere i nybygg til gode. Dette vil gå på bekostning av andelen til mellomstore og små organisasjoner og bidra til en skjevdeling av midler. Frivillighet Norge har bedt om at momskompensasjonsordningen gjennomgås for å sikre mer midler til små organisasjoner. Dette forslaget vil bidra til å øke forskjellen mellom store og små organisasjoner.